

Джерела та література

1. Дарчук Н. П. Автоматичний синтаксичний аналіз текстів корпусу української мови / Н. П. Дарчук // Укр. мовознавство. – 2013. – Вип. 43. – С. 11–19.
2. Дарчук Н. П. Електронний словник мови Тараса Шевченка: методика і технології укладання / Н. П. Дарчук, М. О. Лангенбах // Укр. мовознавство. – 2014. – Вип. 1. – С. 106–115.
3. Севбо И. П. Графическое представление синтаксических структур и стилистическая диагностика / И. П. Севбо. – Київ : Наук. думка, 1981. – 192 с.
4. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса / Н. Хомский. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1972. – 129 с.

Лангенбах Маргарита. Автоматический синтаксический анализ предложения на основе грамматики зависимостей. Стаття описує принципи автоматизації синтаксического аналізу пропозицій. Вперше представлений алгоритм автоматического моделювання структури пропозиції в термінах граматики залежностей, побудований на основі інформації про його неопосередкованих складових. Описані основні завдання: формалізація правил встановлення зв'язів в пропозиції і автоматизації побудови його схеми; визначення основних переваг і недоліків використаної моделі. Теоретичне значення дослідження складається в складанні бази синтаксических моделей пропозицій. Практичне використання отриманих результатів передбачається в області комп'ютерної обробки мови, в навчально-методических розробках.

Ключевые слова: грамматика залежностей, автоматический синтаксический анализ, автоматическая обработка текста, лингвистический алгоритм, дерево зависимостей, универсальная грамматика.

Langenbakh Margaryta. The Automatic Syntactic Sentence Analysis Based on the Dependency Grammar. The article highlights the principles of natural language sentences parsing. The importance of the chosen topic is determined by its belonging to a class of problems of automatic language processing, that appears to be the one of the urgent needs at information technologies. The aim of the research was to analyze the principles and prospects of the dependency grammar for the automatic syntactic text processing. The sentences were chosen as the object of the study, their syntactic structure was the subject of research. The textual materials were taken from the Ukrainian Language Corpus. The paper contains the algorithm of automatic dependency tree building using the information about sentence constituents, that makes the novelty of the research. Such tasks were performed: the formalization of the basic linkage rules in the sentence; the automation of the sentences parsing; the analysis of the main advantages and disadvantages of chosen model. The theoretical value of the study is determined as the accumulation of syntactic model sentence structures. The practical use of the results is supposed to lie in the field of the computer language and speech processing, the methodic of the grammar study etc.

Key words: dependency grammar, automatic text processing, linguistic algorithm, dependency tree, universal grammar.

Стаття надійшла до редколегії
20.04.2015 р.

УДК 811.112.2 '37:373.43

Наталія Лисецька

До питання актуальних фразеологічних інновацій сучасної німецької мови

У статті досліджують фразеологічні інновації сучасної німецької мови, що виникли або набули додаткового значення у 2013–2014 рр., функціонують у медійному дискурсі та виступають засобами поповнення німецькомовного дискурсу, німецької мовної та концептуальної картин світу. Витлумачено поняття *неологізм*, *фразеологічна інновація*, *концепт*. Фразеологічні інновації розглянуто як неологізми в галузі фразеології, оказіональні утворення, продукти вторинної опосередкованої номінації, які охоплюють власне фразеологічні інновації (новизна форми і значення); новосемантизми (фразеологічні одиниці з новонабутою семантикою); модифіковані мовні форми; запозичення. Увага приділена таким фразеологічним інноваціям: *Lichtgrenze 2014 / Lichtgrenze zum 25. Jubiläum*, *Schwarze Null*, *Generation Kopf unten*, *Social Freezing*, *Freund hört mit*, *Big Data*. Проаналізовано специфіку фразеологічних інновацій, показано їх ситуативне функціонування в дискурсі, названо концепти, які вони активують. До таких ключових концептів належать: *Hoffnung*, *Gerechtigkeit* bzw. *Ungerechtigkeit*,

---

© Лисецька Н., 2015

Wirtschaft, Zukunft, Neue Generation, Emanzipation, Erfolg, Mithilfe. Унаслідок проведеного дослідження поглиблено уявлення про концептуальну базу значення фразеологічних інновацій 2013–2014 рр.

Ключові слова: мовна інновація, неологізм, концепт, дискурс, власне фразеологічна інновація, новосемантизм, фразеологічна модифікація, запозичення.

Постановка наукової проблеми та її значення. Питання вивчення інновацій посідає сьогодні одне з магістральних місць у сучасній мовознавчій науці. За допомогою процесів концептуалізації сприймаємо об'єктивну реальність такою, якою вона є, пропускаючи через наш ментальний лексикон весь досвід і уявлення, яких набули впродовж свого життя. Мова та об'єктивна реальність хоча й немислимі одне без одного, проте вони дуже різняться між собою – мова кінечна, а об'єктивна реальність безкінечна. Ось тут і виникає антиномія мови й суспільства – принцип боротьби єдностей і протилежностей, саме з об'єктивної реальності мова черпає для себе новий життєво необхідний і продиктований актуальною потребою людства матеріал свого поповнення. Знання, які ми отримуємо внаслідок нашого перебування і дієвості в об'єктивній реальності, поповнюють наш концептуальний простір.

На сьогоднішньому етапі наукових пошуків важливо дослідити процес виникнення та функціонування фразеологічних інновацій (далі – ФІ) останнього часу, які активують різні концепти, що зумовлене потребою вербалізації нових явищ дійсності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Поповнення складу кожної живої мови оказіоналізмами для вербалізації дійсності відбувається безперервно, тому питання утворення та функціонування нових слів ніколи не буде вичерпаним. Проблему творення нових слів вивчало багато відомих лексикологів, зокрема О. П. Пророченко, Ю. А. Зацний, О. Д. Огуй, В. В. Левицький, D. Herberg, M. Kinne, W. Teubert, S. Innerwinkler, фразеологи Д. Добровольський, А. А. Смерчко, P. Balsliemke, D. Hartmann та ін. Проте фразеологічні інновації німецькомовного медійного дискурсу за 2013–2014 рр. в Німеччині ще не була предметом спеціального дослідження. Вивчення новостворених мовних одиниць – і лексичних, і фразеологічних – в означеному дискурсі є сьогодні **актуальним**.

Мета дослідження – вивчити фразеологічні інновації німецькомовного медійного дискурсу 2013–2014 рр. в поєднанні з їх концептуальними характеристиками.

Означена мета передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) дати дефініцію понять *неологізм, фразеологічна інновація, концепт*; 2) виокремити найбільш вживані фразеологічні інновації сучасної німецької мови; 3) пояснити значення нових фразеологічних одиниць і назвати концепти, які вони активують.

Об'єкт дослідження – фразеологічні інновації медійного дискурсу, які виникли або набули актуальності у 2013–2014 рр.

Предметом дослідження – виокремлені фразеологічні інновації означеного періоду та їх концептуальні особливості.

Матеріалом дослідження слугують фразеологічні інновації сучасної німецької мови, виокремлені з газет, журналів, інтернетових джерел та інших ЗМІ. Використовували дані опитування інформантів – носіїв німецької мови.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У науковій літературі є низка лінгвістичних термінів для позначення новостворених слів і виразів, наприклад: *мовні інновації, неологізми, фразеологічні інновації*. Поняття *мовна інновація* та *неологізм* уважаємо синонімами, проте зауважимо, що оказіональне утворення легше назвати інновацією, а узалежне – неологізмом.

У сучасній науці про мову немає на сьогодні точного визначення поняття *неологізм*. Неологізмами можуть бути нові слова, які виникають у мові (грец. *neos* (новий) + *logos* (слово)), запозичення та лексичні одиниці з новонабутою семантикою. У німецькій мові наявні для поняття *неологізм* такі варіанти: *Neologismen* (неологізм) – *Neubildung* (нове утворення), *Neuschöpfung* (новотворення), *Neuwort* (нове слово), *Neubedeutung* (нове значення). Поділяємо думку М. Кінне і вважаємо, що «неологізм – це зовсім нова лексична єдність у сукупності своєї форми та значення (нова лексема) або зовсім нове значення певної лексичної одиниці, що додається до вже наявного та яке ще не зафіксоване жодним словником»;

– виникає і поширюється в певний період мовленнєвого розвитку мовної спільноти, насамперед (але не лише) на основі комунікативних потреб;

– переймається загальноживаним словниковим складом стандартної мови (узуалізація);

– акцептується як мовна норма (акцептуалізація);

– пізніше закріплюється лексикографічно (лексикалізація, кваліфікація);

– під час загального процесу свого розвитку сприймає більшість носіїв мови впродовж певного часу як нове» [2, с. 346].

Фразеологічні інновації – це неологізми в галузі фразеології, оказіональні утворення, продукти вторинної опосередкованої номінації, які, з'являючись у словниковому складі мови, проходять такі фази: виникнення – узуалізація – акцептуалізація – лексикалізація / фразеологізація / інтеграція – і охоплюють **власне фразеологічні інновації** (новизна форми і значення: *arabischer Fröhling, anonyme/vertrauliche Geburt, falsche Neun, (jmdm) latte sein (egal)*); **новосемантизми** (фразеологічні одиниці з новонабутою семантикою: *leichte Sprache (vereinfachtes Deutsch), Hartz IV, dampfen (elektronisch rauchen), Rücken haben (Rückenbeschwerden haben)*); **модифіковані мовні форми** (*Freund hört mit – Freund hört zu; Kleider machen Beute – від Kleider machen Leute*); **запозичення** (*Generation Facebook, einen Clown gefrühstückt haben (ausgelassen sein)*).

Інновації використовують не тільки для найменування певного явища, образу чи предмета. Вони компресують у своїй семантичній структурі нове сприйняття людиною того, що відбувається навколо неї, переосмислення старого та ставлення до актуальних подій у суспільстві та за його межами. Носії мови, утворюючи нові слова, передають ментальні особливості й тим самим поповнюють концептуальну картину світу.

Концепт – це одиниця ментальної інформації, абстрактна категорія, яка вербалізується на семантичному рівні за допомогою мовних одиниць, зокрема інновацій та фразеологічних інновацій, які передають знання людини про дійсність, її елементи, перспективи, характерні для певного соціуму. Значення фразеологізму існує в ментальному лексиконі мовця як узагальнена концептуальна структура з гетерогенними елементами, які залежать від ситуації та індивідуального досвіду мовця [1, с. 240]. Концептуальна структура розкриває актуальне значення фразеологізму. Концепт виражає стисло думку всіх процесів, що відбуваються в суспільстві.

Під час аналізу німецьких періодичних видань за останні два роки було відібрано чимало фразеологічних інновацій. Більшість із них отримала номінацію «найбільш уживане слово», яку встановлює Товариство німецької мови в Німеччині.

ФІ *Lichtgrenze 2014 / Lichtgrenze zum 25. Jubiläum* з'явилася восени 2014 р. у зв'язку із підготовкою до святкування 25-ї річниці падіння берлінської стіни. 8000 білих балонів, що освітлювалися всередині, були розміщені вздовж 15 км на лінії, де раніше проходила берлінська стіна. У день єдності їх випустили в повітря як символ мирного возз'єднання німецького народу. Берлінці й усі, хто бачив це видовище, ще довго будуть асоціювати *Lichtgrenze* зі світлою подією в історії Німеччини, яка прийшла на зміну коричневому монстрові *Berliner Mauer*. Фразеологічна інновація (новосемантизм) *Lichtgrenze Lichtgrenze 2014 / Lichtgrenze zum 25. Jubiläum* активує концепти «*Feierlichkeit*», «*Hoffnung*», «*Frieden*»: *Vom 7. bis zum 9. November 2014 markierte die LICHTGRENZE mit 8000 wei?en, leuchtenden Ballons den ehemaligen Mauerverlauf. Eine Open-Air-Ausstellung erz?hlte Mauergeschichten aus der geteilten Stadt. Hinter jedem Ballon stand ein Ballonpate mit einer pers?nlichen Botschaft, die am 9. November als Postkarte in den Berliner Himmel stieg. Auf fallofthewall 25.com wurden die Botschaften der Ballonpaten und ein Teil der Mauergeschichten zusammengetragen. Auch Menschen aus aller Welt konnten als virtuelle Ballonpaten eine Botschaft nach Berlin senden (https://fallofthewall 25.com)*. Автори проекту, брати Крістофер та Марк Бауер, отримали номінацію «почесний громадянин м. Берлін у 2014», а інновація *Lichtgrenze* увійшла до найбільш значущих виразів та слів 2014 року. Самі творці роботи заявили, що для них це велика нагорода і знак того, що *Lichtgrenze* ще довго буде мати «відлуння» в жителів Берліна та всього світу: *“Für uns ist das eine wunderbare Anerkennung unserer Arbeit und ein tolles Zeichen dafür, wie lange die Lichtgrenze bei den Berlinern, aber auch in der Welt nachhallt”, sagt Marc Bauder. Christopher ergänzt: “Es ist toll, dass wir mit unserer Installation so viele Menschen erreichen konnten und eine ganze Stadt aktiv dabei mitgemacht hat” (http://www.morgenpost.de/)*.

Schwarze Null – власне фразеологічна інновація зі сфери політики, яка, хоч і містить елемент *schwarz*, проте не має нічого спільного з темним боком політики, а, навпаки, означає «мати бюджет

без боргів». Вона імплікує економічні досягнення керівної чорно-червоної коаліції (християнсько-демократична та соціал-демократична партії), якій удалося 2014 р. уперше за багато десятків років не наробити нових боргів. Уряд переслідує мету – використовувати цей позитивний досвід у своїй подальшій роботі. *Schwarze Null* – не лише новий вислів, а й тема, над якою ведуть постійні дискусії. Ця фразеологічна інновація активує концепт “Erfolg im Haushalt”: *Ausgeglichener Haushalt. Schäuble schafft “schwarze Null” schon 2014 (12. Januar 2015). Erstmals seit 1969 kam die Bundesregierung im vergangenen Jahr ohne neue Schulden aus. Die große Koalition meldet eine “schwarze Null” für 2014. Das ist ein Jahr früher als geplant. Im Etatentwurf für das war Finanzminister Wolfgang Schäuble noch von einer Nettokreditaufnahme in Höhe von 6,5 Milliarden Euro ausgegangen (http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/ausgeglichener-haushalt-schaeuble-schafft-schwarze-null-schon-1.2301509). Viele Argumente für die schwarze Null. Wenn Finanzminister Wolfgang Schäuble über seinen Haushalt spricht, fallen oft Stichworte wie “Ernsthaftigkeit” oder “Disziplin”, “Vertrauen” oder “Verantwortung”. Und eine Reihe an Wirtschaftswissenschaftlern stimmt ihm zu. (28. November 2014) (http://www.n-tv.de/politik/Was-ist-die-schwarze-Null-wert-article14052911.html.)*. Наведені приклади показують, що фразеологічна інновація *schwarze Null* містить такі семантичні ознаки: уряд Німеччини на чолі з міністром фінансів Шойбле проводить правильну політику, через те здобув перемогу й довіру народу, що в умовах глобальної світової економічної кризи було нелегко; гарантії приватним інвесторам укласти гроші в економіку країни; розумне ведення бюджету; можливість наступним поколінням жити без погашення боргів минулих поколінь; важливий сигнал європейським країнам про те, що Німеччина, яка у Європейському Союзі перейняла позицію лідера, може утримувати її й у майбутньому, якщо вона буде проводити політику, побудовану на «довірі», «відповідальності», «дисципліні» тощо. Проте наводяться і контраргументи щодо *schwarze Null*: зменшення державних інвестицій задля економії коштів; соціальна несправедливість, оскільки бідні верстви населення мають сплачувати більші внески, ніж багаті тощо. Процитований вище текстовий матеріал активує фразеологічною інновацією *schwarze Null* бінарні концепти *Gerechtigkeit* bzw. *Ungerechtigkeit* та концепти *Wirtschaft* (із концептуальними рядами *Schulden, Ausgaben, Investitionen, Sparpaket*) та *Zukunft*.

Власне фразеологічна інновація *Generation Kopf unten* – складова частина концепту *Neue Generation*. Ця фразеологічна інновація позначає нове покоління, яке надає перевагу віртуальній комунікації, проводить свій час із смартфонами та за комп'ютерами й не знає, що таке безпосереднє спілкування. Віртуальний світ переважає над реальним, що знову ж таки має і переваги у світі новітніх технологій та подоланні дистанції, відстані, і недоліки у прерогативі віртуального світу над реальним: *Eine beispielhafte Szene: Joshua (12) hat drei Kumpels zum übernachten da. Abends schaut Papa noch mal ins Zimmer – alle vier sitzen auf dem Boden, starren auf ihre Smartphones und tippen. “Ja, sagt mal, wollt ihr euch denn jetzt nicht mal unterhalten?” Als Antwort kommt mit monotoner Stimme: “Machen wir doch. Wir unterhalten uns auf WhatsApp” (14. Mai 2014) (http://www.bild.de/digital/handy-und-telefon/smartphone/generation-kopf-unten-blick-immer-auf-das-smartphone-35951652.bild.html.)*.

Social Freezing – запозичена фразеологічна інновація, яка означає «замороження незапліднених яйцеклітин без медичних показань для такого втручання». Жінки відкладають народження первістка на більш пізній період, щоб у молодому віці присвятити себе роботі й зробити кар'єру. 2014 року фірми “Facebook” та “Apple” оголосили, що хочуть надати своїм співробітницям можливість для безкоштовного проведення такої процедури. Це викликало в суспільстві сумніви і спровокувало дебати щодо моральності такого нововведення в медицині. Водночас попит на *Social Freezing* зростає: “*Social Freezing*» – *das klingt nach gesellschaftlicher Eiszeit; nach einer von ökonomischen Interessen getriebenen Familienplanung. Grausam, anmaßend und ablehnungswürdig. Und dann sind es auch noch die von Deutschland ohnehin skeptisch beäugten US-Firmen Facebook und Apple, die ihren weiblichen Mitarbeitern das vorsorgliche Einfrieren der Eizellen zahlen*” (17. Oktober 2014), (<http://www.tagesspiegel.de/weltspiegel/pro-und-contra-social-freezing-emanzipation-oder-oekonomisierung-des-lebens/10852250.html>).

Фразеологічна інновація *Social Freezing* активує концепти *Gesellschaft, Emanzipation, Konomisierung des Lebens, Familienplanung*. Жінка може вибирати, коли їй краще мати дитину, *Social Freezing* зміцнить рівноправ'я при плануванні сім'ї та на ринку праці й уможливить жінці виконувати природню місію материнства у поєднанні з професійним ростом.

Однією з конститутивних ознак фразеологічних одиниць є їх відтворюваність у цитатах, крилатих висловлюваннях, прецедентних реченнях, текстах тощо. Проаналізуємо такі явища в німецькій

періодиці за останні роки. Цитата віце-президента Бундестагу Йоганеса Зінгхамера “*Wer dauerhaft hier leben will, soll dazu angehalten werden, im öffentlichen Raum und in der Familie deutsch zu sprechen*”, виголошена на з’їзді християнсько-демократичної партії Німеччини на тему «Освіта – Міграція – Інтеграція» в жовтні 2014 р., є прецедентним текстом і знайшла відлуння в усьому медіапросторі Німеччини й дуже швидко узуалізувалася. Вона означає, що той, хто хоче постійно проживати в Німеччині, має спілкуватися німецькою в суспільному житті та в сім’ї: *Die CSU fordert hier lebende Ausländer auf, sich grundsätzlich auf Deutsch zu unterhalten – in der Öffentlichkeit, aber auch zu Hause in der eigenen Familie. “Wer dauerhaft hier leben will, soll dazu angehalten werden, im öffentlichen Raum und in der Familie deutsch zu sprechen”, heißt es in einem Leitantrags-Entwurf für den Parteitag Ende kommender Woche, der am Freitag an die CSU-Spitze verschickt wurde (5. Dezember 2014), (<http://www.welt.de/politik/deutschland/article135078773/Einwanderer-sollen-in-der-Familie-deutsch-sprechen.html>). Висловлювання викликало численні дискусії, які тривають і дотепер, та має дуже багато противників. Воно імплікує основні характеристики й ціннісну орієнтацію лінгвокультурного типу “*der deutsche Bürger*”.*

“*Das Internet ist für uns alle Neuland*” – так звучить популярний вислів 2013 року, який ужила Ангела Меркель у розмові з Бараком Обамою у зв’язку з аферою шпionажу 2013 року: *Die Pressekonferenz von Angela Merkel und Barack Obama war noch nicht vorbei, da rangierte «Neuland» schon unter den populärsten Begriffen beim Kurznachrichtendienst Twitter – und die Kanzlerin hat es plötzlich mit einem Shitstorm zu tun. Was war geschehen? Beim gemeinsamen Auftritt der beiden Staatschefs im Kanzleramt ging es auch um das umstrittene Überwachungsprogramm Prism des US-Geheimdienstes NSA. Auf eine entsprechende Frage antwortete Merkel dann mit dem Satz: “Das Internet ist für uns alle Neuland” Eigentlich wollte sie damit wohl illustrieren, dass das schwierige Verhältnis von Freiheit und Sicherheit im Internet erst noch austariert werden muss. Doch im Netz wurde der Satz in kürzester Zeit zur Lachnummer. (19. Juni 2013), (<http://www.tagesspiegel.de/politik/die-kanzlerin-und-das-internet-merkels-neuland-wird-zur-lachnummer-im-netz/8375974.html>). У медійному просторі прокоментували пояснення пані Меркель як певну спробу виправдання застосування сучасних систем прослуховування для ведення шпionажу (<http://www.zeit.de/digital/internet/2013-06/merkel-das-internet-ist-fuer-uns-alle-neuland>), або ж як помилку. Це властиве політиці – мистецтву можливого. Вищезгадане висловлювання активує концепти *Kompromiss, Rechtfertigung, Spionage*. У цьому контексті варто згадати популярні вислови 2013 року, а саме: *Freund hört mit* та *Big Data. Freund hört mit* (стосується тієї ж афери з прослуховуванням і роботою американських та британських спецслужб) – фразеологічна модифікація від *Feind hört mit* (вислів часів Третього рейху, згодом за часів НДР іронічно вживали до штазі). *Freund hört mit* мало не лише популярність серед населення, але і належало до улюблених висловлювань, звучить легко, з гумором, іронічно й не позбавлене критики. *Big Data* – теж фразеологічна інновація, що застерігає всіх, хто зберігає інформацію на електронних носіях. Потрібно бути обережним, бо те, що викладено в Інтернеті, не зникає. *Freund hört mit* активує концепт “*Abhöraffaire*”: *Freund hört mit. In einem Ausbildungszentrum in Garmisch-Partenkirchen sind Bundeswehrsoldaten belauscht worden. Nicht von Chinesen oder Russen, sondern von Partnern: den Amerikanern (29. September 2014), (<http://www.sueddeutsche.de/politik/abhoeraffaere-freund-hoert-mit-1.2150134>), *Big Data* – “*Information*”: *Big Data eröffnet Unternehmen ungeahnte Möglichkeiten, zum Beispiel durch Datenanalyse. Wer sie nutzt, schreibt seine eigenen Erfolgsgeschichten. Lernen Sie einige dieser Big Stories kennen. (<http://www-01.ibm.com/software/de/big-data/>).***

У червні 2013 року Німеччина потерпала від негоди. Стихійне лихо об’єднало багатьох молодих людей хвилею солідарності. Вони наповнювали мішки піском, щоб уникнути небезпеки руйнівної сили повені, й завжди миттєво були там, де потрібна була допомога. Саме тоді в пресі почало йтися про *Generation Sandsack: Generation X, Generation der etwa zwischen 1965 und 1975 Geborenen* (<http://www.fremdwort.de/suchen/bedeutung/Generation20Sandsack>). Це висловлювання набуло нового відтінку значення – покоління молодих людей, які завжди готові прийти на допомогу. Отже, ми можемо говорити про фразеологічний новосемантизм. Ця фразеологічна інновація активує концепти “*Mithilfe*”, “*Engagement*”.

Не менш уживані, а отже й узуалізувалися в німецькому мовному просторі, фразеологічні інновації молодіжного мовлення – *Gönn dir* та *Läuft bei dir*. Перший вислів – побажання успіху в певній справі, другий – «у тебе все добре». Ці кліше молодіжної мови активують концепт “*Erfolg*”.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Німецькомовний медійний дискурс відзеркалює всі зміни в суспільстві, які передають передовсім за допомогою неологізмів і фразеологічних інновацій. Актуальними для творення залишаються чотири основні види фразеологічних інновацій: власне ФІ, ФІ-новосемантизми, ФМ-фразеологічні модифікації, ФІ-запозичення. Вони активують певні концепти й відтворюють актуальні мовну та концептуальну картини світу.

У подальшому варто дослідити ключові концепти фразеологічних інновацій політичного дискурсу та роль метафори у творенні фразеологічних інновацій.

Джерела та література

1. Dobrovolskij D. Idiome im mentalen Lexikon. Ziele und Methoden der kognitivbasierten Phraseologieforschung / D. Dobrovolskij – Trier : Fokus wissenschaftlicher Verlag, 1997. – 390 S.
2. Kinne M. Neologismus und Neologismenlexikographie im Deutschen. Zur Forschungsgeschichte und zur Terminologie, über Vorbilder und Aufgaben / M. Kinne // Deutsche Sprache. Zeitschrift für Theorie, Praxis, Dokumentation. 24. Jahrgang, 1996. – Berlin : Erich Schmidt Verlag GmbH & Co., 1997. – S. 327–358.
3. Schwarz M. Einführung in die kognitive Linguistik / M. Schwarz. – Tübingen ; Basel : A. Francke Verlag, 2008. – 298 S.
4. Quasthoff U. Deutsches Neologismenwörterbuch / Quasthoff U. – Berlin ; New York : Walter de Gruyter, 2007. – 690 S.

Лисецкая Наталья. К вопросу актуальных фразеологических инноваций современного немецкого языка. В статье изучаются фразеологические инновации современного немецкого языка, которые появились или приобрели дополнительное значение в 2013–2014 гг., функционируют в медийном дискурсе и выступают средствами пополнения немецкоязычного дискурса, немецкой языковой и концептуальной картин мира. Объясняются понятия *неологизм*, *фразеологическая инновация*, *концепт*. Фразеологические инновации рассматриваются как неологизмы в области фразеологии, окказиональные образования, продукты вторичной опосредованной номинации, которые включают собственно фразеологические номинации (новизна формы и значения); новосемантизмы (фразеологические единицы из новоприобретенной семантикой); модифицированные языковые формы; заимствованные языковые средства. Внимание уделяется следующим фразеологическим инновациям: *Lichtgrenze 2014 / Lichtgrenze zum 25. Jubiläum*, *Schwarze Null*, *Generation Kopf unten*, *Social Freezing*, *Freund hört mit*, *Big Data*. Проанализирована специфика фразеологических инноваций, показано их ситуативное функционирование в дискурсе, а также обозначены концепты, которые они активизируют. К таким ключевым концептам относятся: *Hoffnung*, *Gerechtigkeit* bzw. *Ungerechtigkeit*, *Wirtschaft*, *Zukunft*, *Neue Generation*, *Emanzipation*, *Erfolg*, *Mithilfe*. В результате проведенного исследования углубилось представление о концептуальной базе значения фразеологических инноваций 2013–2014 гг.

Ключевые слова: языковая инновация, неологизм, концепт, дискурс, собственно фразеологическая инновация, новосемантизм, фразеологическая модификация, заимствованные слова.

Lysetska Nataliya. On the Question of Relevant Phraseological Innovations of Modern German language. The article examines phraseological innovations of modern German language, which arose or acquired additional meaning during 2013–2014, which function in the media discourse and serve as a means to replenish the German-speaking discourse, the German linguistic and conceptual world views. The notions “neologism”, “phraseological innovation”, “concept” are explained. Phraseological innovations are regarded as neologisms in the field of phraseology, occasional formations, products of secondary mediated denomination, which include phraseological innovations proper (novelty of form and meaning); new semantisms (phraseological units with newly acquired semantics); modified language forms; borrowings. Attention is paid to the following phraseological innovations: *Lichtgrenze 2014 / Lichtgrenze zum 25. Jubiläum*, *Schwarze Null*, *Generation Kopf unten*, *Social Freezing*, *Freund hört mit*, *Big Data*. Specifics of phraseological innovations is analyzed, their situational functioning in the discourse is shown and concepts that they activate are named. These key concepts include: *Hoffnung*, *Gerechtigkeit* bzw. *Ungerechtigkeit*, *Wirtschaft*, *Zukunft*, *Neue Generation*, *Emanzipation*, *Erfolg*, *Mithilfe*. As a result of this research was deepened the understanding of the conceptual framework of meaning of 2013–2014 phraseological innovations.

Key words: linguistic innovation, neologism, concept, discourse, phraseological innovation proper, new semantism, phraseological modification, borrowing.

Стаття надійшла до редколегії
10.04.2015 р.